

Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Barış Kültürü

Peace Culture in Child and Youth Literature

Editörler / Editors

Prof. Dr. Hikmet Asutay
Yrd. Doç. Dr. Tuncay Öztürk
Araş. Gör. Didem Yılmaz
Araş. Gör. Sema Duran Baytar
Araş. Gör. Sare Gürel
Araş. Gör. Zekiye Hande Ünal

Trakya Üniversitesi Yayınları No: 171

Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Barış Kültürü

Peace Culture in Child and Youth Literature

Editörler / Editors

Prof. Dr. Hikmet Asutay
Yrd. Doç. Dr. Tuncay Öztürk
Araş. Gör. Didem Yılmaz
Araş. Gör. Sema Duran Baytar
Araş. Gör. Sare Gürel
Araş. Gör. Zekiye Hande Ünal

Kitap Yayın Kurulu / Book Editing Committee

Prof. Dr. Ali İhsan ÖBEK
Prof. Dr. Hikmet Asutay
Yrd. Doç. Dr. Fatma Akgün
Yrd. Doç. Dr. Tuncay Öztürk
Yrd. Doç. Dr. Muharrem Özden
Yrd. Doç. Dr. Gökhan Ilgaz
Öğr. Gör. Sezgin Kondal
Araş. Gör. Esin Akyay Engin
Araş. Gör. Didem Yılmaz
Araş. Gör. Sare Gürel
Araş. Gör. Sema Duran Baytar
Araş. Gör. Jale Aylin Çelik
Araş. Gör. Zekiye Hande Ünal
Okt. Alper Aslan

Web Yönetimi ve kitap kapak tasarımı / Webmaster:

Yrd. Doç. Dr. Fatma Akgün
Hasan Furkan Canbay
Mümin Denizli

© ULUSLARARASI BİLİMSEL ARAŞTIRMA KİTABI

Alanı: Dil ve Edebiyat

Hazırladığı Yer: Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Her hakkı saklı olup, kitap içerisinde yer alan yazıların her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir. İzin alınmaksızın hiçbir şekilde ve hiçbir yolla tamamen veya kısmen çoğaltılamaz, kopyalanamaz, elektronik ortamlara kaydedilemez ve kaynakça belirtilmeden alıntı yapılamaz.

Trakya Üniversitesi Yayın No: 171

ISBN : 978-975-374-191-0 (Tkm)

978-975-374-192-7 (1.c)

978-975-374-193-4 (2.c)

İLETİŞİM / CONTACT

Kitap Editörler Kurulu için

hikmetasutay@yahoo.de

balkan2016trakya@gmail.com

adreslerinden iletişim kurulabilir. / **To have a contact with organizing committee:**

balkan2016trakya@g.mail.com

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi / Trakya University Education Faculty

Kosova Yerleşkesi / Kosava Campus

22030 EDİRNE

Telefon / Telephone:

0 284 212 08 08 / 0 284 212 13 70 / 0 284 212 09 36

Faks: / Faks:

+90 284 214 62 79

Trakya Üniversitesi / Trakya University

www.trakya.edu.tr

Uluslararası Bilimsel Araştırma Kitabı Hakem, Bilim ve Değerlendirme Kurulu
Editorial and Advisory Board

Prof. Dr. Ali Gültekin	Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ali İhsan ÖBEK	Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Ana Dimova	Konstantin Preslavsky Üniversitesi / Bulgaristan
Prof. Dr. Arber Çeliku	Tetovo Devlet Üniversitesi / Makedonya
Prof. Dr. Asalet Erten	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Daniela Stoytcheva	St. Kliment Ohridski Üniversitesi / Bulgaristan
Prof. Dr. Gülçin Alpöge	Boğaziçi Üniversitesi
Prof. Dr. Hikmet Asutay	Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail Kaya	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Kseanela Sotirofski	Aleksander Moisiu Durres Üniversitesi-Arnavutluk
Prof. Dr. Lulzim Aliu	Makedonya
Prof. Dr. Mahmut Karakuş	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Marieta Petrova	University of Skopje / Makedonya
Prof. Dr. Medine Sivri	Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mirjana Teodosijević	Belgrad Üniversitesi / Sırbistan
Prof. Dr. Muharrem Tosun	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Mübeccel Gönen	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Nazan Erkmen	Doğuş Üniversitesi
Prof. Dr. Nazire Akbulut	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Nevide Akpınar Dellal	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Nilüfer Kuruyazıcı	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Nilüfer Tapan	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Nuran Özyer	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Sedat Sever	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Snejana Boitscheva	Konstantin Preslavsky Üniversitesi / Bulgaristan
Prof. Dr. Suad Becirovic	Novi Pazar Üniversitesi Rektörü / Sırbistan
Prof. Dr. Şener Bağ	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Turgay Kurultay	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Yaşar Şenler	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Yeşim Fazlıoğlu	Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Azra Abadžić-Navaey	Zagreb Üniversitesi / Hırvatistan
Doç. Dr. Beyhan Kanter	Mardin Artuklu Üniversitesi
Doç. Dr. Mukadder Seyhan Yücel	Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Emine Ahmetoğlu	Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu	İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Fahri Temizyürek	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim Kıbrıs	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim Coşkun	Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Nalan Kızıltan	19 Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Necdet Neydim	İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Oğuzhan Durmuş	Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Romyana Todorova	Konstantin Preslavsky Üniversitesi / Bulgaristan
Doç. Dr. Vefa Taşdelen	Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Yüksel Topaloğlu	Trakya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdulah Arslan	Erzincan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Atıf Akgün	Düzce Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Burcu Tümer Öztürk	Kastamonu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Damir Matanovic	Josip Juraj Strossmayer Üniversitesi / Hırvatistan
Yrd. Doç. Dr. Esat Can	Trakya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hayrettin Parlakyıldız	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muharrem Özden	Trakya Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Meral Kaya
Yrd. Doç. Dr. Nazlı Rânâ Gürel
Yrd. Doç. Dr. Neslihan Karakuş
Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan Yılmaz
Yrd. Doç. Dr. Rahman Akalın
Yrd. Doç. Dr. Tacettin Şimşek
Yrd. Doç. Dr. Yasin Mahmut Yakar
Yrd. Doç. Dr. Yıldız Aydın
Yrd. Doç. Dr. Zeki Gürel
Yrd. Doç. Dr. Zülfiye Gül Ercan
Dr. Agnieszka Sochal
Dr. Amina Şilyak Jesenkoviç
Dr. Ergin Jable
Dr. Eva Csáki
Dr. Fatih Erdoğan
Dr. Ion Lihaciu
Dr. Müren Beykan
Dr. Neli Miteva
İsa Sülçevsi
Zeynel Beksaç

Brooklyn College, CUNY / New York
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Yıldız Teknik Üniversitesi
Erzincan Üniversitesi
Trakya Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Erzincan Üniversitesi
Namık Kemal Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Trakya Üniversitesi
Varşova Üniversitesi, Polonya
Saraybosna Şarkiyat Enstitüsü / Saraybosna
Priştina Üniversitesi / Kosova
Peter Pazmany Katolik Üniversitesi / Macaristan
İstanbul
Iasi (Yaş) Üniversitesi, Romanya
Konstantin Preslavsky Üniversitesi / Bulgaristan
Priştina Üniversitesi / Kosova
Kosova

İçindekiler:

Takdim

Kongre Sonuç Raporu

Sunuş: Kitap Hakkında

Önsözler

1. Çocuk Edebiyatı / Child Literature

1. 1. Çocuk Edebiyatı Bilimi / *Science of Child and Youth Literature*
1. 2. Çocuk Edebiyatında Dil, Yapı ve Biçim İncelemeleri / *Analysis of Language, Structure and Form in Child Literature*
1. 3. Çocuk Edebiyatı Tarihi / *History of Child Literature*
1. 4. Çocuk Edebiyatında İdeoloji ve Yaklaşımlar / *Ideology and Approaches in Child Literature*
1. 5. Çocuk Edebiyatı Sosyolojisi / *Sociology of Child Literature*
1. 6. Çocuk Edebiyatı Yazar, Şair ve Çizerleri / *Writers and Poets of Child Literature*
1. 7. Çeviri Çocuk Edebiyatı / *Translation of Child Literature*
- 1.8. Çocuk Edebiyatı Yayıncılığı / *Publishing of Children's Literature*
- 1.9. Çocuk Edebiyatı Türleri / *Genres of Child Literature*

2. Okul Öncesi Çocuk Edebiyatı / Preschool Education Child Literature

3. Resimli Kitaplar / Picture Books

- 3.1. Resimli Kitap İncelemeleri / *Analysis of Picture Books*
- 3.2. Çizgi Roman / *Comic Books*

4. Çocuk Edebiyatı ve Yeni Medyalar / Child literature and New Media

4. 1. Çocuk Dergileri / *Child Magazine*
- 4.2. Çocuk Medyası / *Media for Children*
 - 4.2.1.Çizgi Film-Animasyon Çocuk Kurguları / *Cartoons and Animated Films – Fiction for Children*
 - 4.2.2.Medya Okur-Yazarlığı / *Media Literacy*

5. Yirmi birinci Yüzyılda Yeni Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / New Child Literature after 2000

- 5.1. Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Paradigma Değişimi / *The Paradigm Shift in Child Literature*

6. Gençlik Edebiyatı / Adolescent Literature

- 6.1. Ergenlik Edebiyatı / *Literature of Youth*
- 6.2. Gençlik Edebiyat Bilimi / *Science in Youth Literature*
- 6.3. Ergenlik Kitaplarında Dil, Yapı ve Biçim İncelemeleri / *Analysis of Language, Structure and Form in Youth Literature*
- 6.4. Gençlik Sosyolojisi / *Sociology of Youth Literature*
- 6.5. Sorun Odaklı Ergenlik Edebiyatı / *Problem-oriented Adolescent Literature*
- 6.6. Gençlik Kültürleri / *Youth Cultures*

6.7. Gençliğin Dili / *Youth Language*

6.8. Gençlik Sineması / *Adolescent Cinema*

7. Balkanlarda Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / Child and Youth Literature in Balkans

7.1. Arnavutluk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / *Albanian Child and Youth Literature*

7.2. Bulgaristan Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / *Bulgarian Child and Youth Literature*

7.3. Makedonya Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / *Macedonian Child and Youth Literature*

7.4. Romanya Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / *Romanian Child and Youth Literature*

7.5. Yunanistan Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / *Greek Child and Youth Literature*

7.6. Balkanlarda Türkçe Yazılan Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / *Turkish Child and Youth Literature in the Balkans*

8. Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Çokkültürlülük / Multiculturalism in Child and Youth Literature

8.1. Balkan Çokkültürlülüğünde Çocuk ve Gençlik Kavramları / *Child and Youth Literature in the Balkans*

9. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı ile Eğitim İlişkisi / Relation between Child and Adolescent Literature and Education

9.1. Eğitimde Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / *Child and Youth Literature in Education*

9.2. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı ile Değerler Eğitimi / *Education of Values with Child and Youth Literature*

9.3. Okul Öncesi Eğitim / *Preschool Education*

9.4. Anadil Eğitiminde Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / *Child and Adolescent Literature in Mother Tongue Education*

9.4.1. Türkçe Öğretiminde Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / *Child and youth Literature in Turkish Language Teaching*

9.4.2. Edebiyat Eğitiminde Çocuk ve Gençlik Metinleri / *Child and Adolescent Literature in Literature Education*

9.5. Yabancı Diller Eğitimi / *Foreign Languages Education*

9.6. Erken Yabancı Dil Eğitimi / *Early Foreign Language Learning*

9.7. Çocuk, Gençlik ve Eğitim / *Children- Youth and Education*

10. Okuma Araştırmaları Açısından Çocuk ve Gençlik Edebiyatı / Child and Adolescent Literature in terms of Reading Habits

10.1. Okuma Kültürü / *Reading Culture*

10.2. Çocuk ve Gençlik Edebiyatının Okuma Edimindeki İşlevi / *The Function of Child and Youth Literature in reading acquisition*

11. Çocuk ve Göç / Child and Migration

11.1. Göçmen Çocuk / *Child and Migration*

11.2. Göç ve Eğitim / *Migration and Educatio*

TAKDİM

04-07 Mayıs 2016 tarihinde üniversitemiz Balkan Kongre Merkezi'nde açılışını yaptığımız *I. Uluslararası Balkan Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Kongresi*'ni gerçekleştirmiş ve sonuçlandırmış olmanın, ayrıca meyvelerini akademik camia ve meraklılarına derli toplu sunmanın mutluluk ve sevinciyle bu satırları yazıyorum.

Kongrenin kararlaştırılmasından kitaplaşmasına kadarki süreç özetle şöyle gelişti:

Bundan yaklaşık bir buçuk yıl önce, rektör Prof. Dr. Yener YÖRÜK'ün de dinleyici olarak iştirak ettiği, Eğitim Fakültesi'ndeki bir konferansında sayın Mustafa Ruhi Şirin tarafından böyle bir kongre fikri ortaya atıldı. Rektör hocamın da onayını alarak bu kongreye talip olduk.

Yılda üç kongre düzenlemeyi teamül hâline getirmiş olan Eğitim Fakültesi'nin bu konudaki azim, tecrübe ve yetkinliği tartışmasız dahi olsa, bu nevi uluslararası etkinlikler düzenlemek ciddi bir emek, sabır ve özveri ister. Bu münasebetle, başta değerli katılımcılar olmak üzere; hazırlık aşamasından Selanik gezisine, kapanış oturumundan kitaplaşmış olması safhasına kadarki tüm aşamalarında özverili ve canhıraş şekilde çalışan kongre ekibimize, tek tek teşekkür ediyorum.

Kongre ekibimizin işbu çalışkanlığını teslim eden bazı kurum ve kuruluşlarımız *marifet iltifata tabidir* diyerek kongremizi imkânları ölçüsünce destekleme kararı aldılar. Bu cümleden olarak, projelendirme tekliflerimizi olumlu karşılayan, başta ve özellikle üniversitemiz *TÜBAP*. birimi olmak üzere *TİKA*. ve *Yunus Emre Enstitüsü*'nü bu vesileyle anmak isterim. *Gençlik ve Spor Bakanlığı*'nin burada stant açtığını ve üst düzeyde temsil edildiğini görmek, bizler için ayrı bir heyecan ve onur kaynağı olmuştur. *Belediyemizin* de kongremize bigâne kalmayıp *çorbada tuzum olsun* demesini büyük memnuniyetle karşılıyoruz. *İl Millî Eğitim Müdürlüğümüz* ise okur-yazar etkinliklerimizin gerçekleştirilmesinde okul kapılarını ardına kadar açarak bize destek olmuştur. Son olarak *Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu* sayın başkanı Prof. Dr. Derya Örs hocamız, bildiri tam metin kitabını basma sözü vermiştir.

İsimlerini saydığım tüm bu kurumlara ve sayın yöneticilerine ayrı ayrı teşekkür etmek istiyorum.

Gönderdikleri telgraflarla aramızda ve yanımızda olduklarını bizlere hissettiren *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı* sayın Sema Ramazanoğlu, *Millî Eğitim Bakanı* sayın Nabi Avcı, *Sağlık Bakanı* sayın Mehmet Müezzinoğlu, *Gençlik ve Spor Bakanı* sayın Akif Çağatay Kılıç ve Ak Parti Edirne *Milletvekili* sayın Rafet Sezen'e, kongre ekibimiz adına, şükranlarımızı sunuyorum.

I. Uluslararası Balkan Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Kongresi'nin çerçeve ve içeriğine ilişkin de birkaç noktayı arz etmek isterim:

- Kongremizde Almanya, Makedonya, Romanya ve Türkiye'den olmak üzere 4 ana konuşmacımız bulunmaktadır. Bu bağlamda her biri alanının duayenlerinden olan Prof. Dr. Arbër Çeliku, Prof. Dr. Hans-Heino Ewers, Prof. Dr. Mihaela Cernăuți-Gorodețchi ve Doç. Dr. Necdet Neydim hocalarımızın özel katkılarını minnetle ifade etmeliyim.
- Hakeza, Aron Sipos, Ferenc Tarr ve Dr. Tsik Sandor da İstanbul Macar Kültür Enstitüsünün katkılarıyla sunum gerçekleştirmiş olan konuşmacılarımız olmuşlardır.
- 12 farklı okulda 7 yazarımız çeşitli yaş gruplarına yönelik etkinlikler gerçekleştirmişlerdir.
- Tüm Balkan ülkelerinden temsilciler özel davetlilerimiz arasındadır.
- Toplamda 200 bildiri başvurusu ve 265 katılımcı bulunmaktadır. Ancak bu sayı aktif olarak 49 oturumda 170 bildiri olarak gerçekleşmiştir.
- Kongremizin ana söylemi/teması *barış kültürü için çocuk ve gençlik edebiyatı buluşması*dır. Tek kelimeyle ifade edecek olursak *barıştır*, başka ifadeyle ise *çocuktur*. Genelde

Ortadoğu'nun, özelde ise Suriye'nin de artık Balkan ülkesi olduğu acı ve ironik gerçeğinden hareketle *göç ve eğitim* çerçevesinde bilgi ve tecrübelerinden yararlandığımız Suriyeli bir sayın yetkilimiz de özel konuklarımız arasına girmiştir.

Bu saydıklarımın hepsine, unutulmaz ve manidar katkıları dolayısıyla tek tek teşekkür ediyorum.

Son olarak iki hususa daha temas ederek sözlerimi sonlandırmak istiyorum. Bunların ilki kurumsal ikincisi şahsidir:

- Kurumsal anlamdaki teklif ve dileğim şudur: Bu kongre burada başlayıp burada bitmemelidir. Balkan üniversiteleri paydaşlığında bu kongrenin genişleyerek devam etmesi lâzımdır. Umarım ki, kapanış oturumunda kararlaştırıldığı gibi sırasıyla Kosova, Bosna-Hersek ve Makedonya'nın –gene el birliğiyle– bayrağı devralmasıyla bu kongreye bütün Balkan coğrafyasında ev sahipliği yapılır.
- Oturum salonlarına, Barış Manço'dan Lafonten'e kadar bazı büyüklerin adlarını verdik. Göç yolculuğunu, hazin bir sonla noktlayıp Balkanlara göçemeyen Aylan Bebek de bu salonlardan birine ad oldu! (Bu anlamda beni kırmayan *Düzenleme Kurulumuzun* tüm üyelerine, hususiyile Prof. Dr. Hikmet Asutay ve Yrd. Doç. Dr. Tuncay Öztürk'e samimi teşekkürlerimi sunuyorum). Bu cümleden olarak bu kongredeki kişisel katkıımı –adlarının değil kendilerininin yaşamasını temenni ettiğim– Aylan Bebeklerin minik ruhlarına ithaf ediyorum.

Prof. Dr. Ali İhsan ÖBEK
Kongre Başkanı

Kongre Sonuç Raporu:

Bir Kongrenin Ardından

Trakya Üniversitesinde Düzenlenen,
I. ULUSLARARASI BALKAN

ÇOCUK VE GENÇLİK EDEBİYATI KONGRESİ

04-07 Mayıs 2016

Kongre Hakkında:

Balkan Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Kongresi Anafikri

Bu yıl ilkini düzenlediğimiz uluslararası Balkan Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Kongresinde “**Barış Kültürü İçin Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Buluşması**”nı ana söylem olarak belirleyerek, günümüz dünyası için daha anlamlı kılmaya çalıştık. Çünkü çocuk ve gençler için yapılabilecek her bir şey, doğrudan barış ve barış kültürüne hizmet edecektir.

Üç ülkenin sınır noktasına sahip ve Balkanlara açılan kapısı olarak tarihi Edirne şehrimizde Balkan ülkeleri ile birlikte ortak kongreler düzenlemek, Trakya Üniversitesinde yerleşik bir gelenek haline gelmiştir. Bir zamanlar başkentlik de yapmış olan kentimizin üniversitesi olarak kurulduğu 1982 tarihinden bu yana **TRAKYA ÜNİVERSİTESİ**, Balkan ülkeleri ile iş birliğine ve ortak çalışmalara önem vermiş ve bu ortaklıkları eğitim-öğretim, araştırma ve akademik etkinlikler alanında da artırarak devam etmektedir. Balkan ülkeleri konusunda doğal olarak kuruluş yıllarından bu yana bütün Türkiye’de öncülük etmektedir, denebilir. Bu yönüyle Trakya Üniversitesi, Balkan ülkeleri üniversiteleri açısından da akademik başkentlik yapmaya devam etmektedir, denebilir. Bu nedenle kongrenin çerçevesi, “**Balkan Çocuk ve Gençlik Edebiyatı**” olarak belirlenmiştir.

Destekleyen Kuruluşlar:

Kongremiz, **Üniversitemiz Rektörlüğü, 2012-2016 dönemi Rektörü sayın Prof. Dr. Yener YÖRÜK**’ün himaye ve desteklerinde ve de 2012-2016 dönemi Eğitim Fakültesi Dekanı sayın **Prof. Dr. Ali İhsan ÖBEK**’in başkanlığı, katkıları, himaye ve destekleriyle **BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR BİRİMİ (TÜBAP 2016/07)** tarafından projelendirilerek gerçekleştirilebilmiştir. Bu kapsamda dışarıdan hiçbir hizmet alınmamış, tamamen üniversitemiz Rektörlük birimleri tarafından sağlanmıştır. İnsan gücü ve emeği ise tamamen Eğitim Fakültesi tarafından gerçekleştirilmiştir (kongre açılış programı, eğitim fakültesi orkestrası, korusu, oda müziği toplulukları, resim fotoğraf ve materyal sergileri vb.). Eş zamanlı çeviri ile ardıl çeviri gibi hizmetlerin tamamı da Edebiyat Fakültesi Mütercim-Tercümanlık Bölümü öğretim elemanları ile öğrencileri tarafından gerçekleştirilmiş, teknik donanım ise Rektörlüğümüz aracılığıyla daha önce yapılandırılmış olan Kongre Merkezi tarafından sağlanmıştır.

Ayrıca **Başbakanlık Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı Başkanlığı (TİKA)** ile **Yunus Emre Enstitüsü** tarafından da desteklenmiş, okur-yazar etkinliklerimiz ise **Edirne İl Milli Eğitim Müdürlüğü** ile ortaklaşa gerçekleştirilmiştir (Yazar-Okur Buluşmaları Etkinlikleri için bkz. Ek A). Edirne Belediyesi de katılımcılara hediye paketi takdim etmişlerdir. Tam metin kitabını yayımlamayış ise **T.C. Başbakanlık, Atatürk kültür, Dil ve Tarih Kurumu** üstlenmeyi kabul etmiştir.

Gençlik ve Spor Bakanlığımız, Yayınlar Dairesi Başkanı aracılığıyla kongremizde temsil edilmiş, stant açarak bakanlık yayınları ücretsiz olarak tüm katılımcı ve öğrencilere dağıtılmış, not defteri ve kalem gibi hediyeler de takdim etmişlerdir.

Ana Konuşmacılarımız

Kongremizin, çocuk ve gençlik edebiyatını merkeze alarak Balkan odaklı kültürel diplomasi örneği olması ve alan yazınıla ilgili olarak Balkan çocuk ve gençlik edebiyatları ortak araştırmalarının başlatılması ve geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda kongre programı çerçevesinde ilki yerli ana konuşmacımız olmak üzere alanında tanınmış toplam dört ana konuşmacımız iştirak etmişlerdir:

Doç. Dr. Necdet NEYDİM (İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi- Türkiye)

Prof. Dr. Hans-Heino EWERS (Goethe Üniversitesi / Frankfurt am Main – Almanya)

Prof. Dr. Arbër ÇELIKU (Tetovo Devlet Üniversitesi – Tetovo / Makedonya)

Prof. Dr. Mihaela Cernăuți-Gorodețchi (Al. I. Cuza University of Iasi, Romanya)

Bunun yanı sıra davet edilen **üç Macar** konuk da Macar çocuk ve gençlik edebiyatı konusunda sunumlarını gerçekleştirmişlerdir. İstanbul Macar Kültür Enstitüsünün katkılarıyla sunumlarını gerçekleştiren Macar konuşmacılarımız:

Aron Sipos (İstanbul Macar Kültür Merkezi Müdür Yardımcısı, Türkolog-Çevirmen)

Dr. Tsik Sandor (Csimota Yayımevi editörü ve akademisyen-çevirmen)

Ferenc Tarr (Araştırmacı-yazar)

Kongrenin Anatomisi:

Yöntem olarak 13 farklı Balkan ülkesinden ülke temsilcisi sıfatıyla akademisyenler davet edilmiş ve onların önderliğinde kendi ülkelerinden katılımcılar bildirimleri ile programımızda yer almışlardır.

04-07 Mayıs tarihlerinde gerçekleşen kongremizde toplamda **200 bildiri** başvurusu olup, **katılımcı sayısı 265'tir**. Kongremizde aktif olarak **49** oturumda **170** bildiri sunulmuş (30 kişi gelmemiş ya da iptal ettirmiştir), **4** ayrı oturum şeklinde düzenlenen "Balkan ülkeleri panellerinde" ise **9** panelist, ülkeleri ile ilgili çocuk ve gençlik yazını ve araştırmaları hakkında sunumları ile katılmışlardır. Bir panelist de Türk çocuk ve gençlik yazını ile araştırmaları hakkında sunumunu gerçekleştirmiştir. Alanlarında uzman **4 ana konuşmacımızın** tamamı Kongre ana salonunda açılış ve ana konuşmalarını yapmışlardır. Balkan ülkelerinden kabul edilen bildiri sayısı **35** olup ülkelere dağılım şu şekildedir:

- 14 Yunanistan
- 10 Makedon,
- 5 Kosova
- 4 Bosna-Hersek
- 7 Bulgaristan
- 4 Macaristan
- 2 Arnavutluk
- 2 Romanya
- 1 Almanya
- 1 Mısır
- 1 Suriye

Ülke temsilcilerinin yanı sıra Balkan ülkelerinden ve Avrupa'dan toplam **40** katılımcı yer almıştır. Böylelikle kongremizin toplam **yabancı katılımcı sayısı 75 olmuştur**. Kongremizin bilim ve değerlendirme kurulunda ise **75** üyemiz bulunmaktadır. Bunlardan **20** bilim ve değerlendirme kurulu üyesi, **13** farklı Balkan ülkelerindedir. Çalıştaylarımız ise kongre merkezimizde, Edirne il

Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda görevli Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri ile diğer katılımcılarımıza yönelik olarak alanında tanınmış akademisyen tarafından yapılmıştır (*Yrd. Doç. Dr. İbrahim Kıbrıs / Bolu –İzzet Baysal Üniv.*). Kongremizde yapılan tüm çeviri hizmetleri Eğitim Fakültesi Almanca, İngilizce Bölümleri ile Edebiyat Fakültesi Mütercim-Tercümanlık Bölümü ile Balkan Dilleri Bölümleri tarafından başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Kongremiz Kurulları:

Kongre Onur Kurulu:

Prof. Dr. Yener Yörük

Trakya Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Ali İhsan Öbek

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı / Kongre Başkanı

Prof. Dr. Hikmet Asutay

Kongre Danışmanı ve Sözcüsü

Kongre Özet Kitabı Editörleri:

Prof. Dr. Hikmet ASUTAY – Yrd. Doç. Dr. Tuncay ÖZTÜRK

Kongre Özet Kitabı Yazı Kurulu

Prof. Dr. Hikmet Asutay

Yrd. Doç. Dr. Fatma Akgün

Yrd. Doç. Dr. Tuncay Öztürk

Yrd. Doç. Dr. Muharrem Özden

Öğr. Gör. Sezgin Kondal

Araş. Gör. Esin Akyay Engin

Araş. Gör. Didem Yılmaz

Araş. Gör. Jale Aylin Çelik

Araş. Gör. Sare Gürel

Araş. Gör. Sema Duran Baytar

Okt. Alper Aslan

Kongre Düzenleme Kurulu:

Prof. Dr. Ali İhsan ÖBEK (BAŞKAN)

Prof. Dr. Hikmet ASUTAY

Yrd. Doç. Dr. Tuncay Öztürk

Doç. Dr. İbrahim Coşkun

Yrd. Doç. Dr. Fatma Akgün

Yrd. Doç. Dr. Gökhan Ilgaz

Yrd. Doç. Dr. Muharrem Özden

Yrd. Doç. Dr. Emel Silahsızoğlu

Yrd. Doç. Dr. Murat Çeltek

Öğr. Gör. Coşkun Doğan

Öğr. Gör. Tonguç Başaran

Öğr. Gör. Firdevs Selvili

Öğr. Gör. Hasan Islattı

Öğr. Gör. Nur Cebeci

Öğr. Gör. Sezgin Kondal

Öğr. Gör. Şaziye Aklayalar

Araş. Gör. Didem Yılmaz

Araş. Gör. Esin Akyay Engin

Sabit Yusuf'un Şiirlerinde Aile Değerleri

Family Values in Sabit Yusuf's Poetry

1. Sabit Yusuf'un Hayatı

Batı Makedonya'nın Gostivar şehrine bağlı Aşağı Banisa köyünde 7 Nisan 1957 yılında dünyaya gözlerini açmıştır. Çocuğu hayatı tam anlamıyla yaşamayan Sabit Yusuf çiftçi fakir bir aileden gelmektedir. Yugoslavya Krallığı döneminde Türk köyleri, yerleşim yerlerinin durumu oldukça kötüydü, bu yüzden yazarın iyi bir çocukluk dönemi olduğu söylenemez. İlköğretim ve lise eğitiminde Türkçe derslerinde öğretmenlerinden aldığı olumlu pekiştireçler onun yazarlık yolunda ilerlemesini sağlamıştır. Okul genelinde yazdığı şiirler ve düz yazılarla öğretmenlerin ilgisini çeken Sabit Yusuf, bu dalda ilerlemeyi tercih etmiştir. Öyleki liseyi daha biritmeden üniversitede hangi bölümü okuyacağı kararına çoktan vermiştir.

Sabit Yusuf'un yazar olmasını etkileyen bir başka unsur da; derman bulmak için evine getirilen çocuklardır. Aile yadigarı olarak kalmış olan, Kuran ayetleri içeren tas onun hayatının oluşmasında ayrı bir unsur oluşturmaktadır. Annesinin çocukların sakinleşsin ya da iyileşsin diye dededen kalma aile yadigarı geleneği devam ettirmiştir. Günümüzde bu geleneğin hala sürdüğünü oğlu İlker Yusuf¹ tarafından teyid edilmiştir. Şifa suyu (Tas suyu) çocukların olası sıkıntılı durumlarında kutsal saydığımız tasın içine su doldurularak ayetler okunur. Ayetler okunduktan sonra tas'ta ki su şifa olsun diye çocuklara içirilir. İçirilen suyun bir kısmıyla çocuğun yüzü yıkanarak rahatlığa kavuşması sağlanır. Günümüzde bu geleneğin hala sürmesi Sabit Yusuf ve ailesinin ne derece dededen kalma yadigarı yaşatıklarının göstergesidir. Bu yapımların sebebi yöre halkına bir yararları olsun onların çocuklarının kısa zamanda rahatlığa kavuşmaları içindir.

Çocukluğunu tam anlamıyla yaşayamayan Sabit Yusuf, her şeyden uzak kalmış, çocuklara özgü bir hayat yaşayamamıştır. Yazarın hayatının oyuncaksız, bisikletsiz geçmesi onda derin bir yara izi bırakmıştır. Birde evinde medet ummak için gelen çocuklara üzülen Sabit Yusuf, çocukluk yaşında adeta olgun bir dönem geçirmiştir. Çocuk şiirleri ve edebiyatı yönelmesinin aslında bir sebebi de budur. Çocukluk yaşlarında yaşamadıklarını ve şifa bulmak için evlerine gelen çocukların acısı paylaşması onu çocuk şiiri, çocuk duygusu, istek ve arzularının kaleme almasında büyük rol oynadığını ifade edebiliriz.

İlk ve orta öğrenimi Gostivar'da tamamlayan yazar üniversite eğitimi için Üsküp Kiril ve Metodi' Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde devam etmiştir. Üniversiteye başladığı yıllarda 21 yaşındaki ağabeyinin trafik kazasında kaybetmesi yazarı derinden etkilemiştir. Öyleki o dönem kaleme aldığı ilk şiir kitabını "Yaşam ve Ötesi" 1982' yılında yayımlandı. Makedonya ve Balkan edebiyatçılına hayrete düşüren bu şiir kitabında karamsar şiirlerin olması dikkat çekicidir. Genç yaşta bir yazarın hayat dolu, sevgi, güzellik şiirleri yazması gerektiği düşünen edebiyatçılar bu durumu hayretle karşılamışlardır. Sabit Yusuf yaptığı açıklamalarında

* Prof. Dr., İştıp "Gotse Delçev" Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Bölüm Başkanı, Makedonya

** Master., İştıp "Gotse Delçev" Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Makedonya.

¹ İlker Yusuf (2015) Balkan FM Radyosu. Söyleşi. 04 Şubat 2016. Gostivar- Makedonya.

ağabeyinin kaybetmesinden ötürü hayal kırıklığına uğradığını ve bundan dolayı şiirlerinin bu kadar karamsar olduğunu ifade etmiştir. Şiir kitabını 1981 yılında kısa bir süreli Gostivar belediyesinin Petre Yovanovski ilköğretim okulu yıllarında öğretmenlik yaptığı döneme denk gelmiştir.

Sabit Yusuf Makedonya Türk halkının kız çocuklarını okula göndermesi için önemi çalışmalarda bulunmuştur. Kaleme aldığı *Züleyha* adlı tiyatro oyunu buna bir örnektir. Konu Yugoslavya Krallık döneminin 1980 yıllarında Türk ailelerin kız çocuklarını okullarına yönlendirmek için yazılan bir tiyatro eseridir. O yıllarda kız çocuklarının okuması Türk halkının gözünde olumlu olarak karşılanmamıştır. Çünkü Makedonların, gayrimüslimlerin arasında okumak müslüman Türk kız çocukları için bir tehlike olarak görülmüştür. Bunu altında yatan birçok sebep vardır. O dönemlere eğitim gören kız çocuklarının üniverste yıllarında Makedon Hristiyanlara gönüllerini kaptırmaları gibi büyük bir tehlike vardır. Bu da Türk aile yapısı, gelen, örf ve adetlerine uygun değildir. Azınlık durumda olan Türkler kız çocuklarını okuttukları taktirde milli kimliklerinin, dinlerini, dillerini kaybetmeleri korkusundan dolayı ilköğretimden sonra okumalarını tercih etmemişlerdir. ‘Züleyha’ tiyatro eserinin dışında ‘Kiralık Ev’ ve ‘Afacan Sınıflar’(İbrahim, N. 1999, s. 44) eserleri de sahnelenmiştir.

II. Dünya şavaşıdan sonra, Yugoslavya Krallığında yaşayan diğer azınlıklar gibi Türklerde anadilde eğitim ve öğretimini hakkını kazanmıştır. Türklerin bu hakkı kazanmalarıyla birlikte Makedonya Türk edebiyatı yeniden yeşermeye başlamıştır. Balkan savaşıyla başlayan durgun bir aradan sonra, Türkler 1944 yılında ‘Birlik’ gazetesinin yayınlanmasıyla birlikte yeni edebiyat girişimleri başlamıştır. Makedonya Türklerinin istikrarlı bir şekilde çalışmaları meyvelerini vermeye başlamıştır. ‘Birlik’ gazetesinin yanı sıra milli şuurun gelişmesi için ‘Pioner’, ‘Sevinç’, ‘Tomurcuk’ çocuk dergilerini yayınlanmaya başlanmıştır. Bunun akabinde de sanat ve kültürlerine sahip çıkmak ve onu yaşatmak için ‘Sesler’ dergisi aylık olarak yayınlanmıştır. Sabit Yusuf Makedonya Türklerinin çatısı olan ve Makedonya Türklerinin tarihi sesi olan ‘Birlik’ gazetesinin Gostivar muhabiridir. Aynı zamanda da Kosova-Priştinede çıkan ‘Tan’ gazetesinin de muhabirliğini yapmaktadır. Üsküp “Kiril ve Metodiy” Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nden mezun olan Sabit Yusuf muhabirliğini yaptığı gazetede de aynı zamanda şiirlerini yayınlamaktadır. Televizyoncu ve radyoculukla uğraşan yazar Makedonya Devlet Televizyonu Radyosu’nun da Türkçe yayımlarını yapmaktadır. Birlik ve Kosova Tan gazetelerinin Gostivar muhabirliğini yapan yazar 1994 yılında Gostivar’da kurulan ve 24 saat Türkçe yayın yapan Rumeli Fm radyosunun da genel yayın yönetmenliğini yapmıştır. Türk halkının haklarını, Türk halkına yapılan haksızlıkları muhabirlik yaptığı gazetelerde kaleme alması onun çalıştığı işlerden birçok sefer uzaklaştırılmasına sebep olmuştur.

2. Eserleri

Makedonya Çağdaş Türk Edebiyatı ikinci kuşak yazarlarında biri olan Sabit Yusuf’un 9 kitabı yayınlanmıştır. Birinci dönem edebiyatçılardan ‘Birlik’in gazetesinin sayfalarında çeşitli örnekleriyle kendini gösteren Makedonya Çağdaş Türk edebiyatımız 1949’dan sonra ‘Makedonya Genç Türk Yazarların Eserleri’ başlığı altında kitaplaşmış ilk eseriyle ortaya çıkar (Hasan H. Güler Z, 2004, s. 270). Şükrü Ramo, Mustafa Karahasan ve Necati Zekeriya’nın ortaklaşa hazırladıkları bu ilk eserden başlayarak, edebiyatın değişik dallarında kendini gösteren birkaç edebi nesil meydana geldi (Челик М. 2009, s. 59). Sabit Yusuf’un ilham kaynağı olan birinci kuşak edebiyatçılarıdır. Özellikle edebi kişiliğinin oluşmasında önemli bir yeri olan Necati Zekeriya’nın ayrı bir önemi vardır. Oğlu İlker Yusuf’la kurucusu olduğu Balkan Fm radyosunda yaptığımız röportajında bunu teyid etmektedir. O, şiirlerini ve

hikayelerini bir çocuk diliyle yazmış, onların gözüyle dünyaya, topluma bakarak, bu mutlu dünyanın içine sığınmaya çalışmıştır. Onun eserlerinde tüm çocukların günlük yaşamlarından birer parça bulunur. Edebiyatçılarımız bu girişimciliği sayesinde Makedonya Türk edebiyatında kısa zamanda büyük ilerlemeler yaşanmıştır. Yeni bir dönemin başlamasıyla birlikte gazete, dergi, deneme, makele ve halk edebiyatından niniler, masallar, tekerlemeler, maniler, deyimler ve türkülerle edebiyatçılarımız varlıklarını hissettirmeye başlatmışlardır. Bunların dışında, çocuk için hikaye yazan yazarlarımızın eserlerinde, ele aldıkları konularla eğitici ve öğüt verici yanlarının ağır basması, şüphesiz ki öğretmen ve eğitici olarak görev yapmalarının payı ve rolü büyüktür. Çoğu, şair ve yazarlığa sanattan çok, eğitim ve öğretimde duyulan ihtiyacı karşılamak için başlar. Böyle önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlayan yazarlarımız, önce geniş topluluklardan ziyade, eğitim-öğretim gören kimselerin dikkatini çekmek zorunda kaldı. Onun için Makedonya Türklerinin edebiyatı, çocuk edebiyatıyla başladı desek hiç de yanlış olmas. (Ali M. 2008, s.9)

Kitapları: İlk şiir kitabı “Yaşam ve Ötesi” (Üsküp Birlik yayınları, 1982), “Afacan Çocuk” (Priştine Tan Yayınları, 1983), "El Ele" (Priştine Tan Yayınları, 1988), “Küçük İlker” (Üsküp, Birlik Yayınları 1986), "Nazlım" (Üsküp, Birlik Yayınları 1989), “Çocuk Oyunları” (Priştine Tan Yayınları, 1991), Gönüm Sevgiden Taştı (Üsküp, Birlik Yayınları,1998) “İlker’in Dünyası” (Üsküp, Birlik Yayınları,1999),

3. Aile Değerleri

“Aile, kan bağılılığı, evlilik ve diğer yasal yollardan aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla bir evde yaşayan fertlerden oluşan, fertlerin cinsel, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı, fertlerin topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı ve düzenlendiği temel bir toplumsal birimdir.” (Kurt, 1992, s. 626)

Makedonya Çağdaş Türk edebiyatı ve Balkan Türk şiirinin usta kalemlerinden biri olan Sabit Yusuf aile değerlerine önem veren bir kişiliktir. Bunu eşi Nazlı Hanıma “Nazlım” (1986), ve oğlu İlker’e “Küçük İlker” (1986), “İlker’in Dünyası” (Üsküp, Birlik Yayınları, 1999) yazmış olduğu kitaplardan görmekteyiz. Onun için aile vazgeçilmez bir unsur olarak görülmüştür. Eserlerinde eşini ve oğlunu ana karter olarak seçmesi bundandır. O, içinde her daim insan sevgisi ve çocuksu ışığı yayan şiiriyle Makedonya Türk çocuğuna kendi öz oğulunun vasıtasıyla seslenmiştir.

İlker’in Dünyası (1999) şiir kitabı, oğluna adadığı bir kitaptır. Burada oğlu ‘İlker Dünyaya Geldi’ şiiriyle başlamaktadır. Şiir kitabında çocukların hayal dünyalarını, isteklerini, beklentilerini İlker’in diliyle aktarıyor. İlker tüm çocukları temsil eden bir karakter olarak özdeşleşmiştir. Kitabın birinci bölümü, ‘Bu Onun Mutlu Dünyası’ konusyla başlamaktadır. Burada İlker’in başarısını, mutluluğu, övgüsünü ve hatalarını anlatmaktadır. Birinci bölüm 13 şiir içermektedir.

İlker Artık Büyüdü

*Okula gider diye
İlker büyük sayılır
‘Yakışıklı’ diyerek
Ona herkes bayılır. (Yusuf, 1999, s. 17)*

Bakmayın

*Bakmayın İlker’in her türlü alışkanlığına,
Yüreklere kıskanır onun çalışkanlığına. (Yusuf, 1999, s. 19)*

Kitabın ikinci bölümü ise ‘İlker’in Dilekleri’ ile devam etmektedir. Bu bölüm 10 şiirden oluşmaktadır. Burada İlker’in dünyaya bakışı ve isteklerinden bahsetmektedir. İlker olgun bir kişilik bürünmüştür ve hedeflerini ve isteklerini dünya çocuklarına haykırmaktadır. ‘İlker’in Ozan Olma Dileği’ şiir burada en göze çarpmaktadır

*Ah, ben de babam gibi
Bir ozan olabilsem
Ünlü olma yolunu
Şiirle bulabilsem*

*Kafama bu isteği
Fes gibi takabilsem
Hep bir ozan gözüyle
Dünyaya bakabilsem*

*İnsanların dilinde
Benim adım anılsın
Beni hor gören herkes
Görüşünden yanılsın. (Yusuf, 1999, s. 31)*

Şairin burada bu şiiri ele alması o dönemki durumunu da ortaya koyuyor. Başka ozan olmaktan memnundur. Ancak şiirin son kıtasında önemli bir gönderisi olduğunu görüyoruz. Kendini hor gören yazar son dörtlükte sanki kendini insanlığa ispat etme gibi bir çabası vardır. Burada yazarın çevrenin etkisi altında kaldığını görmekteyiz.

Kitabın üçüncü ve son bölümü ‘İlker’in Seslenişleri’ dir. Bu bölüm 9 şiir içermektedir. Burada İlker’in okula, çocuklara, güneşe, yağmura, kuşlara, insanlığa seslenişini içerir. Son bölümün içerdiği konulara bakacak olursak artık İlker’in büyüdüğünü görebiliyoruz. Kullandığı kelimelerin olgunluğundan bunu görebiliyoruz. O artık dünya çocuklarının sesi olmaya çalışıyor. Dürüst, saygılı ve topluma yararlı çocuklar olması için onları teşvik etmektedir.

Aile değerlerini kullanarak estetik ve duygu yönüyle çocuğu ilk olarak manevi beslemeyi hedeflemiştir. Çocuğun manevi olarak beslenmesi onun ileride insanlığa karşı olumlu bir şey yapmasını teşvik edecektir. Yazar, oğlu İlker’e üstelediği bu önem onun ne kadar idealist bir kişilik olduğunu ortaya koyar. Balkan Türk çocuğunun ses dalgasını kendi öz oğluya dünyaya duyurması oldukça önemlidir. Burada bize iletilmek istenen mesaj herkes kendi ses yankısının sahibidir. Birinin sesi çok, bir diğerrinin ise az!... Bu hiç farketmez, sonuçta her iki ses duyulacağına göre bunun önemi yok neticesi ortaya çıkar. Bu şekilde aile değerlerini kullanarak tüm dünya yazarlarına adeta örnek olduğunu söyleyebiliriz.

4. ‘Nazlım’ şiir kitabının değeri üzerine

Nazlım (1989) şiir kitabı Sabit Yusuf’un hayatında önemli bir yere sahiptir. Yazar Nazlı Hanım’la tanıştığı günden itibaren hayatında yeni bir bahar açmıştır. Öyle ki, kız çocuğu olunca da ismini Bahar koymuştur. Eşine o derece bağlıdır ki, eline kalem her aldığına ona şiirler, maniler, duygu dolu sözler yazmaktır. Bunu 32 yaşında kitaplaştırdığı *Nazlım (1989)* kitabında görmekteyiz. 32 yaşında bu kitabı yayınlaması bir tesadüf değildir. Çünkü yazar, Nazlı Hanım 16 yaşındayken evlenmiştir. Öyle ki bu kitabı 32 yaşında yayınlaması Sabit Yusuf’un ikinci baharı yaşadığını göstermektedir. Eşi Nazlı Hanıma, sevgisini ithafen yazdığı *Nazlım (1989)* şiir kitabında bunu görmekteyiz. Sabit Yusuf’un ‘*Nazlım (1989)*’ şiir kitabı 41 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın kapak kısmı Yusuf Hayro tarafından tasarlanmıştır. Kapak kısmında: güneşli açık bir havada ormanın yeşillikleri içinde sırtı dönük bir şekilde simsiyah bir insan silüeti bulunmaktadır. İnsan silüetinin tam karşısında ise ağaca benzeyen kırmızı

renkte bir şekil bulunmaktadır. Ağaç dediğimiz şeklin kırmızı renkte olması, herhalde yazarın Nazlı Hanıma olan aşkını ifade etmektedir. Kitabın arka tarafında yazarın kısaca biyografisi yer almaktadır. Aynı zamanda da Avni Engüllü ve Fahri Ali'nin kitap hakkında düşüncelerini açıklayan yazılar bulunmaktadır.

Kitap: 'Nazlım' şiiriyle başlamaktadır. Yazar, Nazlı Hanıma olan sevgisini üç ana başlık altında toplamıştır. Her bölüm için ayrı ayrı şiirlerle sevgisini dile getirmiştir. Birinci bölüm: 'Seni Güzel Olan Her Şeye Benzettim' bu bölüm 7 şiir içermektedir. Bunlar:

1. Bakışından Sevdim Seni
2. Bir Işık Sandım Seni
3. Seni Güzel Olan Her Şeye Benzettim
4. Seninle
5. Senin Yanında
6. Sevgine Yeniden Tutkunum
7. Bundan Böyle Yanımda Ol Yeter.

İkinci bölüm: 'Sen Gönlümün Gelini Oldun' bu bölüm 8 şiir içermektedir. Bunlar:

1. Gönül Çiçeği
2. Yüreğim Sevgi Doluyken
3. Sevgi Yağmuru Karşısında
4. Olaydın
5. Gece ve Sen
6. Bırak Beni
7. Gülüşlerin
8. Seni Bir Daha Gelin Yapabilsem.

Üçüncü bölüm: 'Güleç Yüzünün Gözyaşları' bu bölüm 11 şiir içermektedir. Bunlar:

1. Sevgi Sofrasında
2. Bir Türkü Okunuyor Dudaklarında
3. Yüreğine İşleyen Türküler
4. Gözyaşların
5. Sana Verecek Bir Şeyim Yok
6. Ufkunda Bir Bulut Var
7. Bakışlarında Çizilen Ufuklar
8. Yazgımızın Romanı
9. Aldırma
10. Bahar Yine Gelecek
11. Öneri. (Yusuf, Sabit, 1989)

Yazar, Nazlı Hanıma olan sevgisi üç ayrı bölümde anlatmaktadır. Birinci, 'Seni Güzel Olan Her Şeye Benzettim' bölümünde Nazlı Hanımla tanışmasını ve ömür boyu onun yanında olmasını anlatmaktadır. O dönemde yazdığı şiirlerinden de anlaşılacağı üzere, yazarın dertli olduğu görülmektedir. Derdinin dermanı eşinin olacağı düşüncesi vardır. Hatta onu hayatında gelmiş yeni bir ışık, umut olarak görmektedir. Eşine olan bağlılığını 'Bir Işık Sandım Seni' şiiriyle açıklamıştır.

*Sen bugün bile parlayan
en kutsal bir ışık
pırıl pırıl parlatırsın
dert dolu yüreğimi. (Yusuf, Sabit, 1989, s. 10)*

Bu bölümde yer alan bir şiirinde yazar eşine o derece bağlıdır ki, onu kaybetmesinden de korkmaktadır. Bunu 'Bundan Böyle Yanımda Ol Yeter' şiirinde görmekteyiz.

*Yıldızların taht kurdukları
Kuşların türkü söyledikleri
Ve hep duru duru mavileşen
Gökyüzü uçurumlarına
Uçuracağım seni
Bundan böyle yanımda ol yeter. (Yusuf, Sabit, 1989, s. 15)*

İkinci bölüm 'Sen Gönlümün Gelini Oldun' da artık yazarın yazarın eşini kaybetmek gibi bir endişesi olmadığı görmekteyiz. Bu bölümde yalnızca ona olan bağlılığını; kendini onun gülüşlerinde, hal ve hareketlerinde nasıl bulduğunu açıklamaktadır. Bunu 'Gülüşlerin' şiirinde görebiliriz.

*güneş doğmayan yere de
gülüşlerini ekersin
sen damağında her zaman
tadı bitmeyen bir şekersin

gün güneşle sevilir
sense gülüşlerinle. (Yusuf, Sabit, 1989, s. 25)*

Üçüncü bölüm 'Güleç Yüzünün Gözyaşları' en fazla şiir içeren bölümdür. Bu bölümde yazar yaşadığı sorunları dile getirmektedir. Öyle ki, birinci ve ikinci bölümde Nazlı Hanıma yaptığı iltifatları, güzel sözleri burada göremiyoruz. Yazar, bu bölümde sanki bir çıkmazın içine girmiştir. Yazdığı şiirlerle eşini teselli etme çabası içerisinde. Mutlulukları, özgür olmaları için her şeyi göze aldığını 'Öneri' şiirinde şöyle dile getirmektedir:

*istersen burda ötelere gideriz seninle
duru bir mavilikte yaşayarak
özgürlüğünü aşkımızın
bulanık hava tutsak edemez bizi. (Yusuf, Sabit, 1989, s. 41)*

Yazar, 'Sana Verecek Bir Şeyim Yok' şiirinde dikkat çekecek mahiyettedir. Bu şiirde eşinin yazara sanki baskı uyguladığı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bunu, eşine onun en büyük zenginliğinin gönlünün zenginliği bunun da şiire yansıdığını dile getirmektedir. Şiirin bir dizesinde bu durumu şöyle açıklık getirmektedir; 'sevgiden ve şirden alırım gücümü' (Yusuf, Sabit, 1989, s. 35) . Hatta aynı şiirin ilk kıtasında 'Sana Verecek Bir Şeyim Yok' da yazarın, eşine sevgiden başka hiçbir şey veremeyeceğini açık bir şekilde dile getirdiğini görmekteyiz.

*verecek bir şeyim yok sana
kupkuru sevgimden başka
yoksulluk acısıyla dopdoludur içim
sonsuz bir gölgenin kanadında
sevgiyle taşınan
tek bir yüreğimdir
varlığım benim. (Yusuf, Sabit, 1989, s. 35).*

5. Sonuç

Sabit Yusuf elli yıllık edebi hayatı boyunca bir çok dalda kendini ispat etmiş bir yazardır. O eserlerinde yalnızca çocuklar için değil, yetişkinler için de yazmıştır. Makedonya Türk toplumunun milli değer, şuurunu kalkındırmak için kaleme aldığı tiyatro eserleri de onun ne denli milli duygularının yoğun olduğunu göstermektedir. Değişimin çocukluktan

başladığını inan yazar, kaleme aldığı çocuk şiirleri, onların ileride nasıl bir birey olarak yetişmelerine, örnek kişilik olmaları mahiyetindedir. Şiirlerinde genel itibariyle didaktik ve lirik şiirler konu edinmiştir. Kaleme aldığı şiirlerinde sevgi, hoşgörü ve çocuğun algı dünyasına renk getiremesi özelleştiren sebeplerden biridir. Fazık Hüsnü Dağlarca'nın ifade ettiği gibi: 'en az sözcükle yazmalı şiiri' deyimi Sabit Yusuf'a özgü olsa gerek.

Kaynakça

- M**, Ali. (2008). Makedonya Türk Edebiyatı 'Çocuklara Bir Tutam Hikaye'. NİD 'Mikena' Manastır Makedonya.
- N**, İbrahim .(1999). Sabit Yusuf, '*İlker'in Dünyası*'. Üsküp, Birlik Yayın Evi s.44
- Челик**, М. (2009). Критички осврт кон расказите за децата на првата повоена генерација Турски писатели во Македонија.(необјавено докторска дисертација) Филолошки факултет „Блаже Конески,, Скопје. стр.59.
- H**, Hasan & Z, Güler (2004). *Türk dili ve edebiyatı: Lise IV*. Prosvetno Delo. Üsküp Makedonya
- Kurt**, İ. (1992). Atasözlerinde Aile, Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi 2. Başbakanlık A.A.K. yay. Ankara.
- İlker**, Y. (2015). Balkan FM Radyosu. Söyleşi. 04 Şubat 2016. Gostivar- Makedonya.
- Yusuf**. S, (1989). '*Nazım*'.Üsküp, Birlik Yayınları Makedonya.
- Yusuf**, S. (1999). '*İlker'in Dünyası*' Üsküp, Birlik Yayınları Makedonya.

Analysis of the Children's' Magazines in Primary Education in R. Macedonia**

Makedonya 'da İlköğretimde Çocuk Dergilerinin Analizi

Introduction

Several magazines are used in the primary education in the Republic of Macedonia, such as: magazines "Little Friend" (Другарче), "Breeze" (Развигор) " and "I know" (Ја знам)". The first two magazines have a long tradition of use, since they have been published for more than 50 years (to be more exact since 1961), i.e. a lot of generations of parents, children and their nephews have grown up with them. The magazine "Drugarce" is used in elementary education, i.e. it is intended for the younger children from grades I-III, while "Razvigor" is intended for the older children from grades IV-V. The magazine "Nas Svet" is intended for use in the upper grades in primary education. The magazines are published twice a month, and have a very acceptable price of around one euro per sample. There are a few new alternative magazines, and we are especially familiar with "Jas znam", first published in 2012. This magazine also comes at quite an acceptable price of around 70 cents per sample, published 8 times per year, i.e. 4 issues per semester.

We would like to emphasize that these magazines are used throughout the Republic of Macedonia, but only by the students who learn in Macedonian language. As far as we know, the children who learn in Albanian or Turkish language use other magazines, which are currently dying.

1. Goals of the analysis

The analysis of the magazines was carried out with an important goal. Namely our initial goal was to analyze the concept structure of the magazines and their content in order to see the extent to which they help the students develop skills and attitudes which will grow a feeling of belonging in the community, respect for other people, awareness for a sustainable development and overcoming prejudices and stereotypes, as well as encouraging sensitivity for the people who are different from us, i.e. developing empathy. The second goal was to see the extent to which these magazines encourage the intellectual development of the students, i.e. the possibilities they offer the children to gain new knowledge from different areas, and be creative and discover other sources of knowledge, as well as to do individual activities.

Namely, the primary goal was to find out the extent to which the magazines, which are used in the primary schools in the Republic of Macedonia, develop the children's competencies, i.e. offer possibilities for acquiring new knowledge, developing skills and

* Dr. Rozalina Popova-Koskarova „Ss Cyril and Methodius University“ Pedagogical Faculty: „St. Clement of Ohrid“– Skopje, R. Macedonia.

** This study was presented as a paper at the 1st International Child and Youth Literature Congress, organized at Trakya University on 04-07 May 2016.

attitudes. Another related goal was to find out how much the magazines are adequate to the age of the children.

2. Concept and characteristics of the magazine for children ‘Little Friend’ ‘‘Drugarce’’

We had the opportunity to analyze three issues of the magazine ‘‘Drugarce’’. To be more specific, we analyzed the issues from December (2014), March (2015) and June (2015). The design of the covers is adequate to the age of the children; it captivates their attention with a wide range of colors. This is also the case with the remaining pages.

Taking into consideration the months they were published in, the content structure reflects the time periods. Hence, the December issue incorporates more articles related to the winter, the snow, the children’s games with snow and the arrival of the New Year. This means that concept wise, the magazine opens with articles related to the ongoing season, depending on the period when it is published. Apart from this, we noticed many articles related to traffic, represented through texts or short poems about: the street crossing, crossroads, traffic lights, traffic signs, etc., all aiming to raise the children’s awareness for safe travelling, both as pedestrians and cyclists. Some issues of the magazine include Macedonian legends about the appearance of cities or lakes. Also we came across several fables of La Fontaine, which are exceptionally educational, criticizing greed, penny-pinching, etc. through animal characters. We also came across texts about space, and articles related to healthy nutrition. The magazine always includes the article ‘‘Happy Mathematics’’, as well as a short introduction of English vocabulary related to the seasons, the days of the week, the months of the year, names of fruits and vegetables, as well as pets, wild animals, etc. The final portion of the magazine is dedicated to the creative work (an art gallery and poems) of children from different schools in the Republic of Macedonia. The very last pages display children’s works made by using glue, paper, scissors and string. The last page of the cover includes an empty space where the children can draw their favorite character from space or something they would like to do during their summer or winter break.

The March issue contains articles revolving around spring. Namely, we noticed the ‘‘Early spring news’’ about the bee and the tulip, as well as the blossoming of the first spring flowers. Then we came across verses about spring, i.e. a poem with 6 stanzas, followed with a task which requires the children to circle their most favorite stanza upon reading. We noticed that a poem titled ‘‘Prikazna za proletta’’ (a story about spring) also included many new words for the children of this age. We noted some which are not very understandable for the children of this age, such as: the blue gap, the blue dome, palmful, etc. In our opinion, this story about spring is not adequate to the age of the children.

Since spring is the season of riding bicycles, there is a short text about children cyclists who are enjoying a bicycle ride in the park. The text describes a group of children who agreed on meeting each other in the nearby park with their bicycles. As it unveils, the story emphasizes the existence of a bicycle lane and traffic signs which need to be obeyed. Hence, the story has a moral because it teaches the children that they should ride along the bicycle lane and be cautious participants in the traffic. Since the story includes a group of children, we noticed that the names of the children are names of children who only come from a Macedonian ethnic background. To be more specific, the children carry the names: Victor, Frosina, Damjan, Jana, Elena and Martin. We need to take into consideration that the Republic of Macedonia is a multiethnic country and that the Macedonians live together with Albanians, Turks, Serbians, Bosnians, Roma, etc. In order to promote the development of the

multiethnic integration it is desirable to include names of children which associate with other ethnic backgrounds, such as: Bujar, Lulieta, Pervin, Ramadan, etc. and this will widen the horizons of the children and raise their awareness about the existence of other ethnicities in our country. (Drugarce: 6).

Almost the same was noticed in the text “Cokoladni kolacinja” (chocolate cookies), where the names once again associate with the Macedonian ethnic community, although the text is primarily a mathematical story, since 4 children, Andrej, Sara, David and Jovana need to divide 15 cookies in 4 plates. (Drugarce, 8). Nevertheless, it would be better if the division of the cookies is carried out among children who come from different ethnic communities who live in the Republic of Macedonia.

One of the issues has a short text concerning personal information, represented by the character Privatko, whose purpose is to teach the children that personal information is secret and should not be revealed to strangers, especially not on the Internet. This text is created in collaboration with the Direction for Protection of Personal Information and we find it to be very important and we believe it should be included in every issue of the magazine.

Our in-depth analysis allows us to conclude that the magazine “Drugarce” rarely includes topics which are related to modern life and globalization. In this context, there is a lack of content related to intercultural and multicultural education, children with special needs, overcoming stereotypes and prejudices and respecting diversities, as well as content which encourages critical thinking. Also some texts are not adequate to the age of the children.

3. Concept and analysis of the magazine for children “Breeze“ (“Razvigor”)

The magazine “Razvigor” is intended for children from the grades IV and V, which are between the ages of 9 and 10. Just like “Drugarce”, “Razvigor” also has 35 colorful pages. From a conceptual point of view, this magazine is very similar to “Drugarce”. This means that all the articles in “Drugarce” are also present here, the only difference being that “Razvigor” has an article introducing fun facts from around the world, but it is not published in every issue.

We analyzed the May issue and noticed that most of the articles in the issue were related to books. This was a result of the fact that last year in May there was an International Book Fair. The following messages promoting reading books were the most eye-catching: “Reading is relaxing”, “Reading books increases the intelligence”, “Reading improves memorization”, “Reading will enrich your vocabulary and you will become more eloquent”, “Reading increases knowledge” (Razvigor, p.8). In order to increase the children’s creativity it would be nice to also give the children a chance to write messages explaining why they like and why it is good for them to read books.

Apart from texts about the planet, there were also texts about the human body, as well as fun facts from around the world. This content correlates with content from the subject Nature in grade V. The section about fun facts from around the world presented the Netherlands with its most typical characteristics: windmills, clogs, tulips and the bicycles which are used in this country the most. The June issue (the last one in the school year) has a lot of topics related to summer, i.e. the authors direct the attention of the children towards the water world, different water activities, and an illustration related to this topic is depicted on the cover of the June

sample. The goal is to prepare the children for the long warm summer and a holiday by water, a sea or a lake.

We warmly welcome the English language section where the children have the possibility to enrich their vocabulary with new words accompanied by illustrations as well as exercises for the already learned material. Also the DIY section is very interesting. This section allows for the creativity of the children to shine. This is also the case with the section named happy mathematics, enriched with different tasks which are oftentimes part of an interesting story. All of them, along with the riddles and mazes contribute for the cognitive development. “Razvigor” also contains texts from the world literature for children, which allows the children to learn about other cultures.

Finally, we compliment the creative work of the children, encouraged by publishing children’s poetry and drawings in every issue.

We came across texts that are not interesting to the children in both of the issues, such as the text about the flower named Bulka. We did not come across texts which encourage the children to consider how to spend their money, how to deal with mobbing (introduction to any type of pressure regardless if it comes from peers or other people), or about the traditions of the ethnic communities that live in the Republic of Macedonia. Our greatest remark is that there are very few texts that treat topics related to the social and civic competencies, i.e. ones that encourage the children to think about constructive resolution of conflicts or ones that increase their empathy, a feeling that should be developed from the youngest age through practice.

4. Concept and analysis of the magazine “J know “(Jas znam“)

This new magazine was first published in 2012 and it is a good substitute for the magazine “Razvigor”, since it is intended for the children in the final year of elementary school, i.e. grade V. The magazine is published by the publishing house “Toper” and it contains 22 illustrated pages. The goal of this magazine, as stated on the promotion flyers, is “to motivate and encourage the children to be more active, to retell seen or experienced events according to series of images, given words, etc.” Special attention is given to topics related to getting to know oneself, the personal development and desires, friendship, independent organization of the free time, the similarities and the differences among the children and respecting these differences, as well as learning that every person has the right to their own opinion which might be different from the opinions of other people, but that they need to state it in an adequate way. Of course, there are topics related to traffic education, the celebration of national and religious holidays, as well as topics which reflect the human characteristics (good and bad), ways to identify them, and resolve conflicts at school, home, on the street... (“Jas znam”, 2012)

Our analysis of a single issue proved that this magazine has a somewhat different concept and content from the two previous magazines. The primary difference is that the topics, which are covered by this magazine are part of the subject Education for Life Skills, help the children develop their thinking abilities. The text “Problemi na pravdata” (problems of the justice) is one such example which encourages the children to think about the just and unjust things, by carefully choosing from the offered alternatives.

This magazine includes a number of prose texts (stories or narratives) followed by adequate questions, which the children answer by describing characters or situations. This means that the children are placed in a position to think and not just read passively.

5. Conclusion

The magazines for children which were the subject of our analysis are interesting and fun for the children. They are adequately illustrated and have a positive influence on the expanding of the children's understanding of the world. Nevertheless, in order to increase the quality, we suggest that the magazines "Drugarce" and "Razvigor" include articles reflecting multicultural situations, which will encourage the multiethnic integration, as well as modern articles which will develop the children's values and attitudes related to other people, the environment and themselves. The magazine "Jas znam" should include English language and mathematics exercises, accompanied by adequate illustrations, which will be interesting enough to captivate the attention of the children.

References

- Списание Развигор (2015), Детска радост, Скопје, мај, јуни, септември 2015,
Списание Другарче(2015), Детска Радост, Скопје, јуни, декември, октомври, 2015
Списание Јас знам (2012), Топер, Скопје, бр.1.2012